

Εκδότης — Διευθυντής
Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ
Επιμέλεια ύλης
Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ
31 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1984
Τιμή φύλλου δρχ. 15
Αριθμός φύλλου 98
Ηράκλειο 1866, αριθ. 110

ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΒΙΑΝΝΙΤΩΝ

Η ΕΝΟΠΙΟΗΣΗ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Στο προηγούμενο φύλλο των ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΩΝ ΝΕΩΝ δημοσιεύτηκε ανακοίνωση της Κοινότητας Αγίου Βασιλείου Βιάννου που αναφέρει: «Έπειτα από εισήγηση του Προέδρου της Κοινότητας προς τον κ. Νομάρχη Ηρακλείου, το Δημοτικό Σχολείο Αγ. Βασιλείου εξαιρέθηκε από την ενοποίηση».

Όπως πληροφορηθήκαμε όμως, δεν έγινε η ενοποίηση ούτε των άλλων σχολείων που είχε αποφασιστεί τον περασμένο Γενάρη. Έτσι λειτουργούν: Το Δημοτικό Σχολείο του Κρεββατά με 3 παιδιά, του Κεφαλοβρυσιού με 9 και του Πεύκου με 15.

Και η αιτία; Η μη εξασφάλιση μέσου για τη μεταφορά των παιδιών! Ο διαγωνισμός που έγινε στις αρχές του Σεπτεμβρίου για την ενοίκιαση μεταφορικού μέσου δεν απέδωσε κι έτσι η ενοποίηση των σχολείων αναβλήθηκε, ώσπου να εξευρεθεί το μεταφορικό μέσο.

Σε άλλη στήλη δημοσιεύουμε σήμερα επιστολή της συνεπαρχιωτίσσης κ. Μανδαλάκη, στην οποία εκφράζει τις απόψεις της για τη διατήρηση στο κάθε χωριό του σχολείου που υπάρχει, έστω και με δέκα ή πέντε ή και λιγότερους μαθητές.

Όταν από τις στήλες αυτές, σε παλαιότερο φύλλο, μιλήσαμε για την ενοποίηση των δημοτικών σχολείων της επαρχίας μας σε δύο πολυθέσια στον άξονα των χωριών και αργότερα, όταν διανοιχτεί ο παραλιακός δρόμος που θα ενώνει τον Τσουτσουρο με τα Τέρτσα, να γίνει ενοποίηση και των σχολείων που βρίσκονται στην παραλιακή ζώνη, είχαμε υπόψη μας ότι διάφοροι παράγοντες επιβάλλουν την ενοποίηση αυτή.

Επανήλθαμε αργότερα στο ίδιο θέμα, όταν άλλες περιφέρειες είχαν ήδη προχωρήσει στην ενοποίηση των σχολείων τους και είχαν διαφανεί τα θετικά αποτελέσματά της (παρά τις αρχικές και εκεί μικροαντιδράσεις).

Δημοσιεύσαμε στη συνέχεια τις απόψεις, για το θέμα αυτό,

των συνεπαρχιωτών εκπαιδευτικών κ.κ. Γιάννη Μανδαλάκη και Νίκου Διακάκη. Δύο εκπαιδευτικών, οι οποίοι, πέρα από τις εμπειρίες τους από την πολυετή υπηρεσία τους σε σχολεία όλων των τύπων (μονοθέσια, διθέσια, πολυθέσια), έχουν αποκτήσει πρόσθετες εμπειρίες και γνώσεις, περισσότερες από πολλούς άλλους. Η υπηρεσία τους στη θέση του Επιθεωρητή Δημοτικών Σχολείων τους έδωσε τη δυνατότητα να εκτιμήσουν την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στα σχολεία μας, τις νέες ανάγκες που δημιούργησε η ζωή, τα άλματα που σημειώθηκαν με την τεχνική εξέλιξη των τελευταίων χρόνων και τις επιδράσεις της στη ζωή μας.

Τα μέσα επικοινωνίας μεταξύ των χωριών αυξήθηκαν και οι αποστάσεις μίκρυναν κατά πολύ. Τα περισσότερα χωριά της επαρχίας μας βρίσκονται σε απόσταση μικρότερη απ' ό,τι οι διάφορες συνοικίες των πόλεων. Το γεγονός αυτό και η ανάγκη της κοινωνικότητας των παιδιών, που μόνο μέσα στην ομάδα του πολυθέσιου σχολείου καλλιεργείται, διευκολύνουν και επιβάλλουν την ενοποίηση των σχολείων της επαρχίας μας.

Δεν θα επαναλάβουμε σήμερα τους λόγους (παιδαγωγικούς, ψυχολογικούς, κοινωνικούς κλπ.) που αναφέρουν οι δυο συνεπαρχιωτές εκπαιδευτικοί στα σχετικά άρθρα τους και που επιβάλλουν την ενοποίηση. Αναφερόμαστε όμως στην ευθύνη της Πολιτείας και των συνεπαρχιωτών μας, που είτε διατυπώνουν διαφορετικές απόψεις και προσπαθούν να τις επιβάλουν ή αδιαφορούν για την ενοποίηση των σχολείων, όσων τουλάχιστον αποφασίστηκε από τον περασμένο Γενάρη.

Ευθύνεται η Πολιτεία, που δεν φρόντισε εγκαίρως να εξασφαλίσει όχι μόνο το μεταφορικό μέσο για την ασφαλή μεταφορά των παιδιών, μα και τη δημιουργία των προϋποθέσεων για μια άνετη διαβίωση των παιδιών στο χώρο του νέου σχο-

λείου, που θα βρίσκεται σε σχετική απόσταση από τα σπίτια τους.

Ευθύνονται και οι συνεπαρχιωτές, που από άγνοια μάλλον αντιδρούν στην ενοποίηση των σχολείων και δεν βλέπουν τα μεγάλα οφέλη που θα προκύψουν για τα παιδιά από αυτήν. Γιατί δεν θέλουμε να πιστέψουμε πως άλλοι λόγοι και ιδιαίτερα το στενό τοπικιστικό πνεύμα μερικών οδηγούν στη διατύπωση αντιθέτης προς την ενοποίηση των σχολείων γνώμης και στις αντιδράσεις τους.

Για μας η επαρχία αποτελεί μια γεωγραφική ενότητα, οι κάτοικοί της όλοι μια κοινωνική μονάδα και το μέρος όπου τα παιδιά τους θα μαθαίνουν γράμματα και θα διαμορφώνουν την προσωπικότητά τους με την εργασία και τις άλλες εκδηλώσεις του σχολείου, είναι αυτό που προσφέρεται για να δώσει, όσο γίνεται πιο γρήγορα και πιο αποτελεσματικά, περισσότερα εφόδια για τη ζωή στα παιδιά της επαρχίας μας, αυτά που θα ζητήσουν αύριο ευθύνες για τυχόν φραγμούς που μπήκαν στην αρτιότερη μόρφωσή τους.

Προς αυτή την κατεύθυνση Πολιτεία και κάτοικοι καλούνται στην όσο γίνεται πιο γρήγορη εξασφάλιση όλων των προϋποθέσεων που θα βοηθήσουν στην απρόσκοπτη λειτουργία δύο πολυθέσιων δημοτικών σχολείων στον άξονα των χωριών της επαρχίας μας.

Προς αυτή την κατεύθυνση θα πρέπει να προβληματιστούν και να κινηθούν δραστήρια όλοι εκείνοι που έχουν κατανοήσει την ανάγκη για ενοποίηση των σχολείων της επαρχίας μας και να φροντίσουν να ξεπεραστεί κάθε εμπόδιο που παρουσιάζεται στο δρόμο προς την κατεύθυνση αυτή. Τη μόνη σωστή κατεύθυνση για τις σημερινές συνθήκες.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΝΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ

Όπως είχαμε αναφέρει στο προηγούμενο φύλλο των Β.Ν. τριήμερες ήταν φέτος οι εκδηλώσεις για το Παν(κ)ό Μνημόσυνο.

Στις 14 έγινε σ' όλα τα χωριά τοπικό μνημόσυνο. Την ίδια μέρα στον Αγ. Βασίλειο και το Συκολόγο πραγματοποιήθηκαν συγκεντρώσεις των

κατοίκων με σχετικές ομιλίες — συζητήσεις (λεπτομέρειες αναφέρονται σε άλλες στήλες).

Το Σάββατο τις απογευματινές ώρες πραγματοποιήθηκε ο δρόμος θυσίας με πολλή επιτυχία. Παρευρέθηκαν πολλοί συνεπαρχιωτές (ακολουθεί η κατάσταση με τα ονόμα-

τα). Το βράδυ έγινε λαϊκό γλέντι στην Άνω Βιάννο (σχετική περιγραφή σε άλλη στήλη).

Την Κυριακή έγινε στο χώρο του Ηρώου η τελετή του Μνημοσύνου. Χοροστάτησε ο Επίσκοπος Πέτρος Δημητρίου και πήραν μέρος όλοι οι κληρικοί της επαρχίας.

Μετά τη νηπιμνημόσυνη δέηση, έγινε προσκλητήριο νεκρών, τήρηση σιγής ενός λεπτού κι ακολούθησε ομιλία από την καθηγήτρια κ. Σοφία Μαθιουδάκη (δημοσιεύεται σε άλλη στήλη). Στη συνέχεια οι μαθήτριες του Λυκείου Στασούλα Στεφανιάκη, Σοφία Ηλιάκη, Φωτεινή Μαθιουδάκη και Ελένη Ινιωτάκη απαγγείλαν κείμενα Ελλήνων Λογοτεχνών. Χορωδία του Συλλόγου Γυναικών Βιάννου τραγούδησε τον αφιερωμένο στην Επαρχία ύμνο. Τιμές απέδιδε η Φιλαρμονική του Δήμου Ηρακλείου.

Έπειτα κατέθεσαν στέφανα — Ο υφυπουργός Συγκοινωνιών Κώστας Ασλάνης ως εκπρόσωπος του Πρωθυπουργού

— Ο βουλευτής κ. Εμμ. Κεφαλογιάννης εκ μέρους του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης,

— Ο Συν(ρχ)ης κ. Εμμ. Τσαγκαρούλας εκ μέρους των Ενόπλων Δυνάμεων,

— Ο Αντι(συν)ρχης Δρακούλης Σαραντάας εκ μέρους της Χωρ(κ)ής,

— Ο κ. Δημ. Σαρρής, Αντιδήμαρχος Ηρακλείου,

— Ο Ευάγγελος Σηπλιωτάκης εκ μέρους του Δήμου Αρχανών.

— Ο κ. Ζαχαρίας Καλογεράκης για το ΠΑΣΟΚ

— Ο κ. Μύρων Βερυκοκάκης για τη Ν.Δ.

— Ο κ. Νικάνδρος Κεπέσης για το ΚΚΕ

— Ο κ. Γεώργιος Κατσαράκης για το ΚΚΕ Εσ.

— Ο κ. Άγγελος Φιλιππίδης για τη Χριστιανική Δημοκρατία

— Ο κ. Μιχάλης Σαμαρείτης για τη Νομαρχιακή Επιτροπή Ν. Ηρακλείου της ΠΕΑΕΑ

— Ο κ. Γεώργιος Κριτωτάκης για το Παράρτημα Ν. Λασιθίου της ΠΕΑΕΑ,

— Ο κ. Ιωάν. Γενετζάκης για το Παράρτημα Αρχανών

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ Σελ. 4

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Για το πώς χρειάζεται πλήρη αναμόρφωση ο δρόμος Ηράκλειο — Αρκαλοχώρι — Βιάννος, οι στήλες αυτές έχουν γράψει πολλές φορές. Και η ανάγκη γίνεται όλο και πιο επιτακτική με την αύξηση της κυκλοφορίας των τροχοφόρων. Όσπου να δοθεί όμως η σωστή λύση στο δρόμο αυτό, είναι άμεση ανάγκη να υπάρξουν μερικές κλειστές στροφές με ελάχιστη ορατότητα που δημιουργούν κινδύνους συγκρούσεως σε κάθε

στιγμή. Αυτές είναι βασικά δύο στο σημείο μετά τη διακλάδωση προς το Ασπίτσι και τρεις μετά τη γέφυρα της Εμπάρου, ως το σημείο που βλέπουμε τη Μάρθα.

Τα εδάφη στα σημεία αυτά είναι χωματώδη και μια μπουλντόζα μπορεί σε μια ή δυο μέρες να μεγαλώσει την ορατότητα.

Ας εξεταστεί η πρόταση και να δοθεί η λύση που πρέπει πριν θρηνήσουμε θύματα.

ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Τον άλλο μήνα, πιστεύουμε, θα καταμετρηθούν τα κονδύλια για έργα που θα γίνουν το 1985.

Οι Κοινότητες της επαρχίας Βιάννου με αίτησή τους ζητούν να χορηγηθεί το ποσό που χρειάζεται για να ολοκληρωθεί η διαμόρφωση του χώρου του Ηρώου. Ας εξεταστεί

την περίπτωση το Νομ(κ)ό Συμβούλιο και να εγκρίνει το ποσό που απαιτείται.

Είναι εκπλήρωση χρέους της Πολιτείας στη μεγάλη θυσία των χωριών της Επαρχίας.

Φορέας εκτέλεσης του έργου μπορεί να οριστεί μια από τις Κοινότητες.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΑΝ(Κ)ΟΥ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΥ

Είναι βαρύ το χρέος που επιμύζεται κάθε χρόνο η Επιτροπή για την τέλεση του Παν(κ)ού Μνημοσύνου. Μπαίνουν μπροστά της πολλά προβλήματα, που μόνο με μια συλλογική προσπάθεια, στενή και φιλότιμη συνεργασία όλων των φορέων της Επαρχίας με την κύρια ευθύνη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, μπορεί να ελπίζει σε ικανοποιητική επιτυχία.

Η τιμή στους νεκρούς μας δεν απονέμεται μονάχα με την επιμνημόσυνη δέηση και τη δεξίωση στους εκπροσώπους της Πολιτείας. Απονέμεται κυρίως με την οργάνωση εκδηλώσεων που μαζί με την κεντρική ομιλία θα στέλνουν μηνύματα στη σημερινή και τις αυριανές γενιές για το χρέος που τους κληρονόμησε η

μεγάλη θυσία. Να δημιουργήσουν προϋποθέσεις τέτοιες, που να μην υπάρξει κίνδυνος για καινούρια θύματα.

Και δυο λόγια για τη δεξίωση. Η επιτροπή του Π(κ)ού Μνημοσύνου θα πρέπει να μελετήσει τον τρόπο οργάνωσης της δεξίωσης. Οι στήλες των Β.Ν. έχουν κι άλλη φορά αναφερθεί κι έχουν τονίσει πως θα πρέπει να παίρνουν μέρος σ' αυτήν όλοι όσοι θελήσουν να τιμήσουν τη μνήμη των νεκρών μας κι όχι οι 50 ή 100 που είναι δύσκολο να τους ξεχωρίσεις από το πλήθος χωρίς τη δημιουργία παρεξηγήσεων. Όταν εκπρόσωπος της Επιτροπής απαγόρευσε την είσοδο στο χώρο του Σχολείου του κ. Κώστα Στεφανιάκη, γνωστού για τη

● Συνέχεια στη σελίδα 4

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΟΥ 1943 ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΑΣ

Αφήγηση του κ. Βαγγέλη Μιχελινάκη

—20—

Τις 10 του Σεπτεμβρίου το πρωί μαθαίνουμε από την Σύμη ότι μια παρέα χωριανών τους αλλά και άλλοι από άλλα χωριά αρχίσαν από το πρωί το φαγοπότι μαζί με τους Γερμανούς. Η παρέα συνεχίστηκε και όλη την ημέρα. Αφού μέθυσαν οι Γερμανοί φεύγουν για ύπνο το βράδυ οι δύο. Ο τρίτος θρι-

σκόταν στη Βιάννο κατόπιν ειδοποιήσεως της υπηρεσίας του.

Οι Συμιανοί, όπως ήταν κεφάτοι από το φαγοπότι, παίρνουν την απόφαση να σκοτώσουν τους δύο Γερμανούς την ώρα που κοιμούνται. Οι Γερμανοί εκτελούνται μέσα στο σπίτι που είχαν για φυλάκιο. Το πρωί μεταφέρουν τα πτώματά τους

στο θουνο και τους ρίπτουν σε μια σπηλιά μέσα και φράσσουν την είσοδο με πέτρες, όπως μας διηγήθη ο Εμμ. Βασιλάκης ερχόμενος στο Καλάμι (που ήταν δικό του το σπίτι όπου είχαν το φυλάκιο), για να του δώσει συμβουλές ο Πρόεδρος της Κοινότητας Γεώρ. Παπαδάκης, που ήταν άνθρωπος της καταστάσεως.

Κατά τον κ. Γεώρ. Ματσαντωνάκη από την Κάτω Σύμη, ο καπετάν Μανώλης Μπαντουβάς έστειλε τον Ζαχαρία Μπαντουβά, Χρήστο Λιοκούκοδο, Νικόλ. Δ. Παπαμαστοράκη, Γιάννη Βουργάκη και Χαράλ. Ψαλλάκη να πιάσουν τους δύο Γερμανούς και να τους πάνε στο Λημέρι. Παρακάλεσαν την Βασιλάκαινα και τους άνοιξε την μεσαία πόρτα. Ο ένας Γερμανός καθόταν και έριξε ένα πυροβολισμό και τότε φοβηθέντες τους σκότωσαν.

Όταν έμαθε την εκτέλεση των Γερμανών ο Πρόεδρος της Κοινότητας, κάλεσε τους Πρόεδρους των γειτονικών Κοινοτήτων σε συνεννόηση και στέλλουν τον αγροφύλακα Συκολόγου να αναφέρει στον Ρίχτερ, Διοικητή των γερμανικών στρατευμάτων, την εκτέλεση των δύο Γερμανών. Ο Ρίχτερ αναφέρει στον ανώτερο Διοικητή Μύλλερ, που είχε την έδρα στο Βενεράτο. Ο Μύλλερ δι-

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ Σελ. 3

Σύσκεψη στην Άρβη

Στις 4 του Οκτώβρη πραγματοποιήθηκε στην Άρβη συνάντηση συλλογικών φορέων της Επαρχίας Βιάννου (Κοινότητες Βαχού, Άμυρών, Κεφαλοβρυσιού, Αγ. Βασιλείου, Πεύκου και Καλαμίου, συνεταιρισμών Άρβης, Αγ. Βασιλείου και Καλαμίου), υπηρεσιακών παραγόντων με τον σύμβουλο του κ. Νομάρχη Ηρακλείου, εκπροσώπου της Υπηρεσίας Προγραμματισμού της Νομαρχίας, της Υ.Ε.Β. και του Νομαρχιακού Συμβούλου.

Στη σύσκεψη εξετάστηκαν θέματα που απασχολούν τους κατοίκους και εντάσσονται στη γενικότερη πολιτική της γεωργικής ανάπτυξης, όπως είναι το οδικό δίκτυο της περιοχής και το νερό (ύδρευσης και άρδευσης).

Όλοι οι φορείς αναφέρθηκαν στην αναγκαιότητα και

χρησιμότητα της διάνοιξης του δρόμου Τσουτσουρού —Μύρτου, δαπάνης 500 εκ. δραχμών. Οι υπηρεσιακοί παράγοντες υποσχέθηκαν πως το έργο θα δημοπρατηθεί με τις πιστώσεις του 1985.

Όσον αφορά τον νερό, όλοι οι φορείς υποστήριξαν την ανάγκη να δημιουργηθεί κοινός φορέας που θα διαχειρίζεται τα νερά που υπάρχουν (υπόγεια, πηγαία και βρόχινα). Έτσι θα αρδεύεται όλη η περιοχή, αφού υπάρχει αρκετό νερό και θα σταματήσουν οι διαμάχες των κατοίκων που παρατηρούνται σήμερα και πολλές φορές είναι πολύ έντονες.

Προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στην ηλεκτροδότηση της γεώτρησης Φονιάλα για την άμεση αξιοποίησή της. Αποφασίστηκε η άμεση συγ-

● Συνέχεια στη σελίδα 4

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Υγειονομικός Σταθμός Βιάννου	22205
Γιατρείο Άγροτικό Πεύκου	31877
Χωροφυλακή Υποδιεύθυνση Βιάννου	22206
Χωροφυλακή Σταθμός Πεύκου	31876
Γυμνάσιο Βιάννου	22230
Άγρονομείο Βιάννου	22006
Ειρηνοδίκη	22211
Συνεταιρισμός Βιάννου (Γραφεία)	22226
Συνεταιρισμός Βιάννου (Έλαιουργείον)	22136
Ο.Τ.Ε. (βλάβαι)	22121
Ο.Τ.Ε. (πληροφορίες)	22215
Έλληνικά Ταχυδρομεία	22203
Κτηνιατρείο	22090
Φαρμακείο	22.140

ΑΓΟΡΑΙΑ

Πετράκης Χαρ. — Βιάννος	22051
Ζαϊμάκης Θεόφιλος — Βιάννος	22404
Θεοδοσάκης Γεώργιος — Πεύκος	31437
Καρτσάκης Έμμανουήλ — Λουτράκι	22103
Λασηθιωτάκης Γ. — Βιάννος	22355
Χατζάκης Ίωάννης — Άγιος Βασίλειος	31301
Γαλανάκης Μιχ. — Χόνδρος	22101
Ψαρολογάκης Κων. — Χόνδρος	22109
Σοφοκλής Παπαδάκης — Καλάμι	31275
Ίωάννης Κονσολάκης — Άμυρά	31420

(Γιά υπεραστικά: 0895)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

— Η κ. Αθηνά συζ. Γ. Χαριτάκη γέννησε αγόρι
— Η κ. Μαρία συζ. Γ. Μαυρογιαννάκη γέννησε κορίτσι.

ΣΤ' ΑΜΙΡΑ:

Η κ. Χαρούλα Κρεββατιανάκη γέννησε αγόρι.

ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ:

Η κ. Μαρία Χαλκιαδάκη συζ. Στ. Παθιάκη γέννησε αγόρι.

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

ΣΤ' ΑΜΙΡΑ:

Μανόλης Σπ. Χαλκιαδάκης και Δέσποινα Νικολοΐδη (από τα Χανιά).

ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ:

Βαγγελιώ Κουζαράκη και Μπάμπης Λιάσης.

ΓΑΜΟΙ

ΣΤΗΝ ΑΝΩ ΒΙΑΝΝΟ:

Έμμ. Δ. Ραπτάκης και Ειρήνη Παπαματθαϊάκη
Έλλη Γ. Παπαδημητράκη και Γεώργιος Ν. Ζουλομυτάκης

ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ:

Χάρης Γ. Παπαματθαϊάκης και Εύα Θεοφ. Κοκκινίδη
Ευαγγελία Ι. Αγαπάκη και Βασίλης Δανασής.

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΣΤΟ ΒΑΧΟ:

Αικ. συζ. Ελ. Πνευματικάκη

ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ:

Αθηνά Ζερβουδάκη — Δουλιγεράκη

ΣΤ' ΑΜΙΡΑ

Στυλιανός Γεωργιανάκης

ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ:

Μαρίνα Πλουμάκη — Λασιθιά.
Δημήτρης Μ. Στεφανάκης

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Όλους που μας συμπαροστάθηκαν στο θαρύτατο πένθος μας για τον αφνίδιο και απροσδόκητο θάνατο, της πολυαγαπημένης μας συζύγου, μητέρας και αδελφής **ΛΘΗΝΑΣ** Δουλιγεράκη — Ζερβουδάκη, θερμά ευχαριστούμε.

Ο σύζυγος, τα παιδιά, τα αδελφια της.

Ευχαριστούμε πολύ όλους όσους έστειλαν μέχρι σήμερα χρήματα στο Φιλόπτωχο Ταμείο τόσο για την εκπλήρωση του Γενικού του σκοπού, όσο και στον ειδικό λογαριασμό για την ανέγερση Γηροκομείου και που τα ονόματά τους έχουν αναγγελθεί σε προηγούμενα φύλλα των Β.Ν.

Το Φ.Τ. Βιάννου

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

Τα ανίψια μου Μιμίκια Κων. Παπαλάμπρου που πήρε με άριστα το πτυχίο της Ιατρικής από το Πανεπιστήμιο του Κλουζ Ρουμανίας, και τον Τίτο Έμ. Παπαμαστοράκη που πήρε με άριστα το πτυχίο Μουσειολογίας — Ιστορίας της Τέχνης από το Ινστιτούτο Καλών Τεχνών Βουκουρεστίου, συγχαίρω και τους εύχομαι καλή σταδιοδρομία.

Θερμά συγχαρητήρια και στην ανιψιά μου Μαρία Κων. Παπαλάμπρου για την επιτυχία της στο Παιδαγωγικό τμήμα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Η θεία τους
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

ΔΩΡΕΕΣ

— Η κ. Κυριακούλα Δημ. Βασιλάκη πρόσφερε στο Αγροτικό Ιατρείο Πεύκου 2.000 δρχ. αντί μνημοσύνης της μητέρας της.

Ο σύλλογος των καθηγητών του Γυμνασίου Βενεράτου προσφέρει 4.500 δρχ. στο Δημοτικό Σχολείο Άνω Βιάννου για την αγορά βιβλίων στην μνήμη του πατέρα του συναδέλφου τους Δημητρίου Παπαματθαϊάκη.

Στη μνήμη της Αθηνάς Ζερβουδάκη — Δουλιγεράκη 4.000 δρχ. ο σύζυγός της Μανόλης Δουλιγεράκης και 2000 δρχ η κ. Γεωργία Λιπάκη για το Φ. Τ. Βιάννου στο Λιανό Γηροκομείο.

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΜΑΣ

Με τη συμπλήρωση δώδεκα χρόνων από το θάνατο του αγαπημένου μας Χαραλάμπου Έμμ. Κονδολάκη, γεωπόνου, τελείωσα θεία λειτουργία στον Άγιο Γεώργιο Βιάννου και στη μνήμη του προσέφερα:

Στον Υγειονομικό Σταθμό Βιάννου 4.000 δρχ.

Στο Φιλόπτωχο Ταμείο Βιάννου 2.000 δρχ.

Στην Παναγία Καλυδιανή 2.000 δρχ.

Οι Γονείς του
ΜΑΝΩΛΗΣ — ΠΟΛΥΜΝΕΙΑ ΚΟΝΔΥΛΑΚΗ

ΠΡΟΣΛΗΨΕΙΣ: Ο Συνάγωγος Άρβης προσέλαβε το Μάριο Μαστρογιωργάκη, Οικονομολόγο, και τη Ρούλα Χουλάκη, γεωπόνο επί πτυχίω.

Το πανηγύρι της Αγίας Μονής Βιάννου

Ο συνεπαρχιώτης κ. Πολυχρόνης Κονταξάκης είχε την καλοσύνη να μας γνωρίσει λεπτομερώς τις θρησκευτικές εκδηλώσεις που έγιναν κι επέτος με μεγάλη επιτυχία στο γραφικό και ιστορικό Μοναστήρι της Αγίας Μονής. Ο κ. Κονταξάκης αναφέρεται στην αναβίωση του παλιού εθίμου της διαμονής πολλών προσώπων στο Μοναστήρι όλες τις ημέρες του Δεκαπενταύγουστου που έπαιρναν μέρος στις καθημερινές λειτουργίες. Οι προσκυνητές αυτοί θα μπορούσαν να είναι πολύ περισσότεροι, αν υπήρχαν περισσότερα δωμάτια για διανυκτέρευση.

Στη συνέχεια αναφέρεται στον τόνο που έδωσε στον εσπερινό και στην πρωινή ακολουθία η συμμετοχή και άλλων κληρικών και που σ' αυτή θα πρέπει να παίρνει μέρος, αν είναι δυνατόν, το σύνολο του κλήρου της επαρχίας.

Ενεσπερινό αλλά και την ημέρα της Παναγίας στο Μοναστήρι παρευρέθηκαν πολλές εκατοντάδες κάτοικοι των χωριών της επαρχίας μας, του Σκινιά και άλλων όπως και του Ηρακλείου. Μεταξύ άλλων στον εσπερινό παρευρέθηκε και ο Διευθυντής της Νομαρχίας Ηρακλείου κ. Ευθύμιος Κακαβάς.

Αναφέρεται ακόμη στο κα-

θιερωμένο στόλισμα του Επιταφίου από κυρίες και δεσποινίδες που δεκαπεντίζουν στο Μοναστήρι και στην ψαλμωδία των ειδικών προς την Παναγία εγκωμίων, που έψαλε χορωδία του Συλλόγου Γυναικών Βιάννου.

Ειδική επιμνημόσυνη δέηση ψάλλεται κάθε χρόνο στους εκεί τάφους του Επισκόπου Κατσαράκη, των Μοναχών της Μονής και των αδελφών Παπαμαστοράκη Δημήτρη, γιατρού, και Γιωργή, πρωθυπουργού της Κρητικής Πολιτείας.

Στο τέλος ο κ. Κονταξάκης επισημαίνει τη σύμπτωση της φετινής εορτής της Παναγίας με την έναρξη των εργασιών για την ανέγερση Πανεπιστημίου Γηροκομείου σε οικόπεδο της Μονής, που ευχαρίστως παραχωρεί το ηγεμονοσυμβούλιο της Μονής και ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης κ. Δημήτριος προωθεί για έγκριση και έκδοση της σχετικής εγκριτικής αποφάσεως, και εκφράζει την ευχή, μαζί με τη βοήθεια που οι απανταχού συνεπαρχιώτες άρχισαν να στέλνουν, να έλθει αρωγός και η Πολιτεία για τη σύντομη ολοκλήρωση του έργου, που θα δώσει χαρά και ανάπαυση στους συνεπαρχιώτες μας της προχωρημένης ηλικίας.

ΠΕΝΘΗ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Μ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ

Στις 29 του Σεπτεμβρίου πέθανε στην Αθήνα, ύστερα από μακροχρόνια ασθένεια και σε ηλικία 64 ετών, ο γραμματέας της Κοινότητας Χόνδρου **ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ** ή

Στεφανοδημητρός.

Η κηδεία του έγινε την επομένη στο Χόντρο. Παρευρέθηκαν όλοι οι χωριανοί και κάτοικοι από τα γύρω χωριά.
Ν. ΘΕΟΔΟΣΑΚΗΣ

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΓΙΑΛΙΑΔΑΚΗΣ (ΛΕΒΕΝΤΑΚΗΣ)

Πέθανε στο Ηράκλειο και κηδεύτηκε στον Κρεββατά ο Στυλιανός Γιαλιαδάκης σε προχωρημένη ηλικία.

Έζησε τα περισσότερα χρόνια του σε αγροτική περιφέρεια του Βαχού (Ασπιδιερό) και ασχολούνταν με τη γεωργία και την κτηνοτροφία. Εκεί μεγάλωσε τις πέντε θυγατέρες του, που ευτύχησε να

τις δει καλά τακτοποιημένες. Διακρινόταν για τα αστεία του, την τιμιότητά του και την ικανοποίηση να εξυπηρετεί σε ό,τι μπορούσε όποιον περνούσε από το σπίτι του.

Στη Γερμανοϊταλική κατοχή πολύ βοήθησε αρκετούς καταδικωμένους, πολλές φορές με κίνδυνο της ζωής του.

ΑΘΗΝΑ ΖΕΡΒΟΥΔΑΚΗ - ΔΟΥΛΓΕΡΑΚΗ

Πέθανε ξαφνικά και κηδεύτηκε στο Ηράκλειο η νηπιαγόγος Αθηνά Ζερβουδάκη — Δουλιγεράκη, 45 χρονών.

Η αξεχάστη Αθηνά γεννήθηκε στο Βαχό, τελείωσε το Γυμνάσιο Βιάννου και τη Σχολή Νηπιαγωγών Καλλιθέας.

Διορίστηκε στη Μακεδονία, στην περιφέρεια Δοξάτου, απ' όπου μετατέθηκε στο Ηράκλειο και υπηρέτησε σε διάφορα νηπιαγωγεία.

Διακρινόταν στη δουλειά της και με την επιθυμία για περισσότερες γνώσεις ζήτησε και πέτυχε διετή μετεκπαίδευση. Ήταν πολύ αγαπητή στα παιδιά των νηπιαγωγείων που υπηρέτησε, στους γονείς τους μα και στο γενικόταρο περιβάλλον που ζούσε.

Η κηδεία της έγινε με τη συμμετοχή του συνόλου σχεδόν των νηπιαγωγών του νομού Ηρακλείου και αρκετών γνωστών, φίλων και συγγενών με καταφανή συγκίνηση για τον ξαφνικό θάνατό της και το κενό που μ' αυτόν δημιουργήθηκε στην όμορφη οικογένειά της με τα δύο μικρά παιδιά και τον απαρηγόρητο σύζυγό της Μανώλη Δουλιγεράκη.

Η ύπαρξη πολλής επικαιρής όλης μας αναγκάζει να μεταφέρουμε πολλά κείμενα στο επόμενο φύλλο. Στο ίδιο φύλλο επίσης θα δημοσιεύσουμε επιστολή του κ. Χρ. Μπαντούβα που αναφέρεται σε κείμενο προηγούμενου φύλλου των Β. Ν.

Κυκλοφόρησε το νέο βιβλίο «ΜΕΡΙΚΑ ΓΛΩΣΣΙΚΑ η κακοποίηση της γλώσσας» του κ. Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗ Καποδιστρίου 39 τηλ. 230.317

Απόψεις αναγνωστών

Μεγάλη απογοήτευση εκκίμασα διαβάζοντας ένα μοιρολόι σε θάρος του σχολείου του χωριού, που εκείνοι που το μοιρολογάνε το καταδικάζουν σε αφανισμό.

Δε χρειάζονται μοιρολόγια, αλλά λίγη σκέψη και δουλειά τέτοια που να κάνει να σταθεί το σχολείο, που τόσα χρόνια δούλεψε σκληρά και έβγαλε δεκάδες επιστήμονες.

Με θάση ποιιά λογική χωρίζουν σχολεία του ίδιου επιπέδου σε ανώτερα και κατώτερα; Αναβάθμιση των σχολείων χρειάζεται και όχι κατάρνησή τους. Όχι «πονάει κεφάλι, κόψει κεφάλι». Να δοθούν τα μέσα εκείνα στο δάσκαλο από την Πολιτεία να ανταποκριθεί σωστά στο έργο του και ο ίδιος να έχει ορεξη για τη δουλειά του.

Δεν μπορώ να καταλάβω πως σ' αυτό το μονοτάξιο σχολείο που ο δάσκαλος άλλωστε «διάθαζε» 10 και 15, ίσως και 20 παιδιά δεν μπορεί σήμερα να «διαθάσει» 5; Ίσα ίσα που τώρα θα μπορεί να αποδώσει καλύτερα, φτάνει να θέλει. Θα είναι σαν να κάνει ιδιαίτερο μάθημα και θα είναι πιο ξεκούραστη η δουλειά απ' ό,τι άλλοτε.

Πώς μπορούν παιδιά των 5—10 χρόνων να σηκώνονται από τις 6 η ώρα το πρωί και να στέκονται σαν τα παιδιά του γυμνασίου με τα κρύα

του χειμώνα να περιμένουν το λεωφορείο; Τί όρεξη για διάβασμα και προσοχή στο μάθημα θα έχουν μετά;

Μην καταδικάζετε το χωριό σε μαρσασιμό αφαιρώντας του το σχολείο. Η ψυχή ενός χωριού, είτε πόλη είναι είτε χωριό, είναι τα κάθε μορφής δημόσια γραφεία.

Τούτο το κακόμοιρο χωριό δεν έχει παρά μόνο το σχολείο σαν μια σταλιά αίμα στη ζωή του. Πώς να του την αφαιρέσεις; Θα πεθάνει! Δεν φτάνει που του λείπουν στοιχειώδη βασικά πράγματα όπως φαρμακείο, ιατρική παρακολούθηση κτλ. Θα πρέπει τώρα να στο στερήσουμε και το σχολείο;

Το χωριό μου το γνώρισα από το 1925 και είχε τότε ένα σχολείο. Γιατί ύστερα από τόσα χρόνια το ακρωτηριάζουμε; Δεν έχει σήμερα πολλά παιδιά, θα έχει αύριο, η ζωή κυλάει.

Να φροντίσουμε όλοι μας να κρατήσουμε το σχολείο, να προσπαθήσουμε και με ιδιωτική μας πρωτοβουλία να το εμπλουτίσουμε με ό,τι χρειάζεται για τη διδασκαλία των παιδιών. Λίγη προσπάθεια από τους συγχαριστούς που βρίσκονται έξω από το χωριό να βοηθήσουν όσο μπορούν για τον εξοπλισμό του σχολείου.

ΛΙΝΑ Μ. ΜΑΝΔΑΛΑΚΗ

ΕΘΙΜΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

Γράφει ο Αντώνης Έμμ. Στιβακτάκης

—20—

Παλαιότερα οι αδελφές, οι ξαδέλφες, οι γειτονοπούλες και οι φίλες της νύφης, μαζεμένες στο σπίτι του σπιτιού της, αν υπήρχε, διαφορετικά στο πόρτεγο, έθαζαν όλη τους την τέχνη να τη χενίσουν και να τη στολίσουν για να λάμψει από ομορφιά και χάρη στην εκκλησία. Βλέπεις, τότε δεν υπήρχαν οι «πτευχιούχες» κομμώτριες με όλα τα σύγχρονα εργαλεία τους. Υπήρχε μόνο η πρωτόγονη τέχνη των κοριτσιών εκείνων γεμάτη αγνότητα, χάρη κι ομορφιά που ξεπεταγόταν από τα χέρια τους κι έλαμπε. Έλαμπε, γιατί ήταν φυσική και αγνή, όπως και η ψυχή τους. Τη στόλιζαν λέγοντάς της μαντινάδες και καλοτυχίζοντάς την που αποκαταστάθηκε. Την ώρα που τη στόλιζαν πάνω στο παπούτσι του δεξιού της ποδιού έγραφαν οι ανύπαντρες τα ονόματά τους, για να δοκιμάσουν την τύχη τους. Γιατί πίστευαν πως εκείνη που το όνομά της θα έσβηνε κατά τη διαδρομή της νύφης από το σπίτι στην εκκλησία κι από την εκκλησία στο σπίτι, εκείνη θα ήταν η επόμενη νύφη.

Επίσης η νύφη έβαζε χρέματα μέσα στα παπούτσια

της κι όταν επέστρεφαν από την εκκλησία στο υφικό σπίτι, γινόταν σφοδρός αγώνας μεταξύ των νέων του χωριού για το ποιος θα έπαιρνε αυτά τα χρήματα. Βέβαια σ' αυτή την τελετή δεν παρευρίσκονταν άνδρες. Την ίδια ώρα στο σπίτι του γαμπρού γίνονταν τα ίδια.

Όταν πια ετοιμαστούν καλά, φτάνει η ώρα της κύριας γαμήλιας τελετής. Πρώτος ξεκινά από το σπίτι του ο γαμπρός με το συγγενολό του και τους καλεσμένους του. Τον συνοδεύουν με καμάρι δυο νεαροί που είναι στενοί συγγενείς του ή φίλοι του. Συνήθως είναι ντυμένοι με την παραδοσιακή κρητική ανδρική ενδυμασία. Στην πομπή πρώτοι πηγαίνουν οι λυράρηδες, ακολουθούν ο γαμπρός κι η συνοδεία του, οι γονείς, οι συγγενείς, οι φίλοι του κι όλοι οι καλεσμένοι. Όταν φτάσουν στο σπίτι της νύφης, λένε τις μαντινάδες της νύφης κι ακούνε τις μαντινάδες του γαμπρού. Θα αναφέρουμε τέσσερις χαρακτηριστικές μαντινάδες που ακούονται την ώρα εκείνη. Λένε οι καλεσμένοι του γαμπρού:

Ανοίξετε την πόρτα σας να δείτε το γαμπρό μας, τέτοιο σγουρό θασιλικό δεν έχει το χωριό μας

Απαντούν της νύφης: Σιγά σιγά μη θιάζεστε κι η πόρτα μας θ' ανοίξει, γιατί έχει αδέρφια και δικούς να τσ' αποχαρητήξει.

Στη συνέχεια ξαναλένε οι καλεσμένοι του γαμπρού: Το κυπαρίσι πού 'ρθενε σήμερα στην αυλή σας, πρώτα του δώστε την ευχή κι ύστερα το παιδί σας, και παίρνουν την απάντηση: Έλα, γαμπρέ, και φίλησε τη πεθεράς το χέρι, χρυσό το τριαντάφυλλο που θα σου δώσει ταίρι.

(Συνεχίζεται)

ΝΕΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

— Μιμίκια Κ. Παπαλάμπρου πήρε το πτυχίο της Ιατρικής από το Πανεπιστήμιο του Κλουζ Ρουμανίας

— Τίτος Έμμ. Παπαμαστοράκης πήρε το πτυχίο Μουσειολογίας— Ιστορίας της Τέχνης από το Ινστιτούτο Καλών Τεχνών Βουκουρεστίου Ρουμανίας.

ΠΕΤΥΧΑΝ ΣΤΑ ΑΕΙ

— Νίκη Δουλιγεράκη, Σχολή Μαιών Αθήνας

— Μαρία Κ. Παπαλάμπρου, Παιδαγωγικό Τμήμα Παν/μίου Ιωαννίνων.

ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΤΗΣ κ. ΣΟΦΙΑΣ ΜΑΘΙΟΥΔΑΚΗ, φιλολόγου

Έχουν άραγε κατά ένα αδυσώπητο νόμο καταδικαστεί οι μικροί και οι αδύνατοι να υποτάσσονται στους μεγάλους και στους δυνατούς και όταν αντιδρούν ή εξεγείρονται γι' αυτή τη μεταχείριση, να εξοντώνονται από αυτούς αλύπτητα;

Είναι επιταγή φυσικού νόμου ο άσπλος να γίνεται παι γνίδι, δούλος και θορά του αρματωμένου και του πανούργου; Και ποιός θεωρείται δυνατός και ποιός αδύνατος;

Τέτοια καυτά ερωτήματα βασανίζουν ή πρέπει να βασανίζουν το μυαλό μας σ' αυτόν εδώ τον ιερό χώρο του μνημείου που σήμερα συγκεντρώθηκαν με όλο το σεβασμό και τη συγκίνηση που επιβάλλεται να έχουμε στους αθάνατους νεκρούς μας, σεμνοί προσκυνητές στην ιερή τους μνήμη.

Ανάμνηση, σκέψη, λατρεία για όσους χάθηκαν κατά την περίοδο της Γερμανικής κατοχής, αθάνατα της ναζιστικής θηριωδίας. Πρέπει να καταλάβουμε γιατί γιορτάζεται αυτή η επέτειος και γιατί έχει ιδιαίτερη σημασία για μας.

Χρέος αιώνιο και μεγάλο να διατηρείται η μνήμη ολοζώντανη για ένα τέτοιο ιστορικό γεγονός μεγάλης σημασίας, για να παίρνουμε δύναμη και κουράγιο απ'

αυτό στο μέλλον και σ' όσους δύσκολους καιρούς χρειαστεί να διδαχτούμε το μεγάλο μάθημα με την πείρα που αποκτήσαμε.

Οι μεγαλύτεροι θα ξαναθυμηθούν ζώντας για μια ακόμη φορά τις τραγικές εκείνες στιγμές και θα κλάψουν μαζί με τις χήρες και τα ορφανά και με όσους πριν από 41 χρόνια έχασαν ξαφνικά και αναπάντεχα αγαπημένα πρόσωπα ή καταστράφηκαν από τους σκληρούς εντολοδόχους του χιτλερικού καθεστώτος και οι νεότεροι πρέπει να μάθουν έστω και σύντομα για το ολοκαύτωμα της επαρχίας μας, για να διαμορφώσουν στο μέλλον μια ολοκληρωμένη προσωπικότητα που θα τους επιτρέπει να έχουν εθνική αξιοπρέπεια και εθνικό φιλότιμο, στάσεις που δεν πρέπει να μπερδεύονται με την εθνικιστική υπερηφάνια, με τον τοπικιστικό εγωισμό ή με το ταξικό ή ιδιωτικό συμφέρον.

Στις 31 του Μάη 1941 υποτάχθηκε η Κρήτη, το νησί των γενναίων, στους Γερμανούς.

Δύσκολα πείθεται κανείς να δει το παρελθόν χωρίς τους πρωταγωνιστές του. Το φαινόμενο του ναζισμού και τα δεινά του σ' αυτόν τον πόλεμο με το Χίτλερ. Προεγγίζουν τα γεγονότα με

συναισθηματική φόρτιση και δικαιολογημένα, αφού πρόκειται για την ιστορία αυτού του τόπου, για αγώνες που έχουν ως αποτέλεσμα συμφορές, πολλούς νεκρούς και καταστροφή της πατρικής γης. Δεν μπορούμε να μην προβληματιστούμε για το ότι παρουσιάστηκε το μοναδικό στην Ιστορία φαινόμενο 80 εκατ. Γερμανοί και 45 εκατ. Ιταλοί να παρακολουθούσαν σχεδόν μονοθυτικά τη παράφρονα κηρύγματα μας πολιτικής αυτοθεωρίας (ζωτικής χώρας, αυταρξείας, ανάγκη του πολέμου) ήταν τα κυριότερα συνθήματα με τα οποία να φασιστικά καθεστώτα της είας άρχισαν το σ' παγκόσμιο πόλεμο. Ο πόλεμος είναι ένα έγκλημα που περιβάλλεται με επίσημο ένδυμα και με όλα τα παράσημα στο στήθος. Συχνά παρέρωθουν αθώοι άνθρωποι την κα-

ταστροφική μανία αυτών που προκαλούν τα εγκλήματα αυτά. Για μας μετρά το αποτέλεσμα. Ο ιστορικός του μέλλοντος θα βρει τα αίτια φανερά και αφανή, τις συγκυρίες, τις σκοπιμότητες και τις ευθύνες αυτών που μας επέβησαν τον πόλεμο. Εμείς πρέπει να σταθούμε ενάντια σ' όλες τις ιδεολογίες που κάνουν οδοστρωτήρα τον άνθρωπο, αφανίζουν την προσωπικότητά του, τη δράση και την ατομική ελευθερία και τον κάνουν εγκληματία, όπως έκανε τους Γερμανούς το χιτλερικό καθεστώς.

Σεπτέμβριος του '43 Οι σύμμαχοι έχουν κάνει απόθεση στην Ιταλία. Ο φασισμός έχει καταρρεύσει. Θα χρειζόταν πολύς χρόνος να παραθέσουμε όλες τις ιστορικές πηγές που αναφέρονται στην κατάληψη της Κρήτης από τους Γερμανούς. Ερχόμαστε στον τόπο του μαρτυρίου, στην αιματοβαμμένη επαρχία της Βιάννου, στα όμορφα χωριά της που τα κύκλωσαν οι Γερμανοί με ισχυρότατες δυνάμεις, έτσι ώστε ήταν αδύνατο να διαφύγει κανείς από τους κατοίκους. Όμως όλοι οι κάτοικοι σε κάθε χωριό οργανώνονται και ξεσηκώνονται ενάντια στον κατακτητή και προσπαθεί ο καθένας με τον τρόπο και τα μέσα που διέθετε να βοηθήσει τις ένοπλες δυνάμεις της αντίστασης και έδειξαν πραγματικό ηρωισμό στις δύσκολες αυτές στιγμές του αγώνα. Μπροστά στη σύσταση αυτή αντίσταση οι ναζιστές εξαπολύουν τρομοκρατία για να τους εκφοβίσουν. Οι δικοί μας προσπαθούν με κάθε θυσία να δημιουργήσουν κατάσταση για να κρατήσουν τους Γερμανούς με κάθε τρόπο στη Μεγαλόνησο για να μην μεταφερθούν στη Σικελία που, όπως είπαμε, είχαν κάνει απόθεση οι σύμμαχοι. Οι Γερμανοί θορυβημένοι από τον αντιστασιακό αγώνα και εξοργισμένοι από το επεισόδιο στη Σύμη εξαπολύουν λυσσώδη αντεπίθεση εναντίον του άμαχου πληθυσμού της επαρχίας Βιάννου. Ο Γερμανός διοικητής διατάσσει να καταστραφεί η περιοχή μας. Να σφραγιστούν και να εκτελεστούν όσους άνδρες έβρισκαν πάνω από 16 χρονών. «Ένας Γερμανός δέκα Έλληνες» ήταν η διαταγή, που στηρίχτηκε στον τευτονικό γερμανικό μύθο της υπεροχής του λευκού ανθρώπου της γερμανικής φυλής. Μυθοπλασία που διατυπώθηκε στην εποχή της βρετανικής αποικιοκρατίας από Άγγλο, γιατί και οι Άγγλοι είναι γερμανικής καταγωγής. Το πνεύμα του κακού ξεσπά. Η επαρχία μας θρήνησε 360 περίπου άτομα, τα οποία εκτελέστηκαν. Ανάμεσά τους και άρρωστοι γέροι, γυναίκες και παιδιά.

Στιγμές εφιαλτικές, ξαφνικά από τη μια στιγμή στη ζωή άλλη πέρασαν από τη ζωή στο θάνατο. Συλλαμβάνονται σπ' όλα τα χωριά Χόνδρο, Κ. Βιάννο, Βαχό, Αμρά

Κρεθθατά, Κεφαλοθύσι, Σύμη, Πεύκο, Άγιο Βασίλειο, Συκολόγο, Καλάμι μέχρι και την περιοχή Ιεραπέτρας. Ήταν τα σπύρια, τα χωράφια τα κάνουν όλα συντρίμια σ' αυτά που μέχρι τότε ζούσαν φιλήσυχοι, ηρωικοί και ελεύθεροι άνθρωποι.

Εικόνες και σκηνές εφιαλτικές, γυναίκες ανέκφραστες μάτια σθενάς από τα δάκρυα, θουβές κουβαλούς σκοτωμένους, αγαπημένα πρόσωπα για να τα θάψουν. «Πανηγύρι» ομαδικών ξαφνικών εκτελέσεων και συλλήψεων, λεηλασίες, καταστροφές, φλόγες, χαλάσματα. Μέσα σ' αυτή την κόλαση, οι οικογένειες που έχασαν τους δικούς τους έμειναν με το ερώτημα στα χείλη: Γιατί; Γιατί; Παρά τούτα υπέμεναν με καρτερία και με την παρηγοριά ότι η ζωή των δικών τους, η γη που πότισαν με ιδρώτα και αίμα που τώρα τα έχασαν όλα, δόθηκαν για την πατρίδα, για την τιμή και ένα καλύτερο αύριο. Τις δύσκολες εκείνες ώρες, ενώ αυτές οι παρήγορες σκέψεις απάλυναν τον πόνο του ηρωικού λαού της επαρχίας μας και ολόκληρης της Κρήτης, που με την αντίστασή τους συνέχισαν τον αγώνα, υποφέροντας πείνα, θάνατο, υποφέροντας, εκτελέσεις, την ίδια στιγμή γίνονταν οι διπλωματικές ζυμώσεις μεταξύ των Ελλήνων πολιτικών και των συμμάχων, που αποφρούσαν την Ελλάδα ολόκληρη και το μέλλον της. Δολοπλοκίες, καιροσκοπισμοί ανθρώπων και υπηρεσιών. Ετούτα ριζώσαν μες στο μυαλό και δεν αλλάζουν, ετούτα φύτεψαν εικόνες. Ένα παρθένο δάσος σκοτωμένων φίλων το μυαλό μας.

Ο άνθρωπος είναι μαλακός και διψασμένος σαν το χόρτο, σαν έρπειο ο θέρος, προτιμά να σφύριζον τα δροσιά να σ' άλλο χωράφι. Άλλοι φανάζουν για να ξερκίσουν το δαιμονικό, άλλοι μπερδεύονται με ρητορείες, άλλοι μπερδεύονται με ρητορείες, αλλά τα ξόρκια, τ' αγαθά, τις ρητορείες σαν είναι οι ζωντανοί γραφειοκράτες εδώ και 30 χρόνια στον τελευταίο σταθμό επιστροφής του στη σπαράχνη Ελλάδα.

Πάντως ελλείπει τις συμφορές. Να μιλήσω για ήρωες, λέει στη συνέχεια ο Έλληνας εμπειροπλοκάμις ποιητής. Η Μιχαήλ που έφυγε με ανοιχτές πληγές από το νοσοκομείο ίσως μιλούσε για ήρωες όταν, τη νύχτα εκείνη μεθ' έσπερνε το ποδάρι του μες στη συσκοτισμένη πολιτεία, ούρλιαζε ψηλαφώντας τον πόνο μας. Στα σκοτεινά ηγαίνουμε, στα σκοτεινά προχωρούμε. Οι ήρωες προχωρούν στα σκοτεινά: πικρή σκέψη του ποιητή, καθώς αναλογίζεται τις θυσίες του λαού, τις θυσίες των αθών. Γιατί μετά ακολούθησε το αιματοκύλισμα, η πείνα, η δυστυχία, ο εμφύλιος. Οι οικογένειες, οι μωμάκια, οι χήρες, τα ορφανά, με μαύρα ρούχα και μαύρη την καρδιά από το μεγάλο πόντο ψυχικά τραυμάτα αντιστασιακή θηναδιαφορία, και την κοινωνική περιφρόνηση, τον προσηλαρισμό, τη μοναξιά, τη πηλαρία. Εμείς δεν λησμονούμε, ούτε πρόκειται να λησμονήσουμε ποτέ το μεγάλο δράμα. Όμως η εθνική μας συνείδηση δε θα καθαριστεί ποτέ, αν αρκεστούμε σε μνημόσυνα μόνο για τους νεκρούς και έτοιμες νεκρο-

γίες. Καθένας μας ως ρωτηθεί μόνος του. Τι έκανε; Τι κάναε; Τέτοια ερωτήματα δεν τα θέτει κανείς εύκολα στον εαυτό του και ακόμα πιο δύσκολο είναι να του δώσει μια απάντηση με το χέρι στην καρδιά. Το χθες έμεινε στην ιστορία. Το σήμερον ζούμε. Η αναζήτηση και ο προβληματισμός οξύνουν το νου μας και επιτρέπουν να ελπίζουμε ότι το μέλλον της ανθρωπότητας θα γίνει καλύτερο. Αυτός που παθαίνει σπύρια που ερευνά και ρωτά μαθαίνει και είναι υπεύθυνος. Ο αμαθής έχει ανευθυνότητα και κρέμεται από τους άλλους, γίνεται εύκολο θύμα της άγνοιας του. Και η άγνοια και η ανευθυνότητα είναι ένα είδος δουλείας.

Σήμερα η ειρήνη του κόσμου βρίσκεται σε κίνδυνο. Υπάρχουν παντού εστίες πολέμου. Η πατρίδα μας έχει λησμονηθεί από την ιστορία. Η Κρήτη, ένα κομμάτι από την καρδιά της Ελλάδας, ένα νησί που θρσίζεται στο κέντρο της Μεσογείου ανάμεσα στην Ευρώπη, την Αφρική και την Ασία, έπαιξε και παίζει αποφασιστικό ρόλο. Η φύση προτείει και ο άνθρωπος αποφασίζει. Η θάλασσα επιδρά αποφασιστικά και οι Κρήτες από τη Μινωική εποχή πραγματοποιήσαν με τα πλοία τους επικίνδυνα ταξίδια σ' όλη τη Μεσόγειο. Ο Κρητικός λαός έχει ιδιάζουσα φυσιογνωμία, είναι δυναμικός, ευαίσθητος, γεμάτος πάθος για ειρήνη και ελευθερία. Το απέδειξαν και στο ιστορικό παρελθόν ότι δεν μπόρεσαν να εγκλωβιστούν μέσα σε κλουθιά καμωμένα από ιδέες και από μικροπίαθη που συνηθίζουν να κλείνουν τους ανθρώπους οι δυνατοί του κόσμου. Κάνουν φερότα και πετούν όπως ο Δαίδαλος και ο Ίκαρος, κι αν πέσουν προς στιγμή, όπως ο δεύτερος, πέφτουν από ψηλά ελεύθεροι και γενναίοι. Είμαστε λοιπόν και μπορούμε να είμαστε εμείς οι δυνατοί εδω σ' αυτό το σταυροδρόμι των λαών, που συνθέτομη την κληρονομιά, την παράδοση, την παιδεία, την ιστορία μας και που μπορούμε με το λόγο κι όχι με την πυγμή να ζήσουμε αρμονικά λύνοντας τις διαφορές μας όπου υπάρχουν, να δώσουμε τα παραδείγματα αξιοποιώντας τα δώρα του Θεού: το σεβασμό και τη δικαιοσύνη, όχι σε τοπική αλλά σε παγκόσμια κλίμακα. Πιστεύουμε ότι κάποτε θα το κατορθώσουμε και θα μπορούμε να διδάξουμε τους δυνατούς της γης ότι το μυαλό είναι πιο δυνατό από τη γροθιά.

Μ' αυτό τον τρόπο, με τη δύναμη του Λόγου θα πραγματοποιηθεί και η πολυπόθητη ειρήνη στον κόσμο και στις καρδιές μας και θα δικαιωθούν και οι αγασπημένοι μας νεκροί, καθώς είναι σωστό να δικαιώνονται και όλοι όσοι αγωνίστηκαν και αντιστάθηκαν ενάντια στις φασιστικές δυνάμεις του ολοκληρωτισμού.

ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ:

— Ο Μανώλης Σπ. Χαλκιαδάκης τελείωσε την Παιδεία Ακαδημία Ηρακλείου με πρώτος στην τάξη του με άριστα — Η Σοφία Δ. Καλλέργη, μαθήτρια του Δημ. Σχολείου Αγ. Βασιλείου, πήρε το Βραβείο του Πολιτιστικού Συλλόγου Αγιοβασιλιτών της Αθήνας.

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΟΥ 1943 ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΑΣ

Συνέχεια από τη σελίδα 1

νει αυστηρή διαταγή να κινηθούν τα γερμανικά στρατεύματα στην Βιάννο και Σύμη και κάθε ζώσα ψυχή στην επαρχία Βιάννου να εκλείψει.

Τις 11 του Σεπτεμβρίου η Κοινωνική Επιτροπή του ΕΑΜ Καλαμίου μαζεύτηκε στο σπίτι μου, συζητήσαμε ότι ο σκοτωμός των δύο Γερμανών στην Σύμη και ο αποπλιτισμός του Γερμανού και του χωροφύλακα στο Καλάμι θα έχει οδυνηρές συνεπείες στον άμαχο πληθυσμό. Μαθαίνομε ότι οι Γερμανοί με θαρρύοπλισμό άρχισαν να καταρτάνουν στη Βιάννο. Ειδιποιήσαμε όλους τους συναγωνιστές να φύγουν από το χωριό με προσοχή μην πέσουν σε ενέδραν Γερμανών, όπως είχε αποφασίσει η Επαρχιακή Επιτροπή. Οι συναγωνιστές άρχισαν να φεύγουν. Μια ομάδα έφτασε στη Μονή Φανερωμένης Ιεραπέτρας. Όταν αποκαταστάθη λίγο η λαίλαπα και ήρθαν, μας διηγήθηκαν πώς πέρασαν.

Πάρθηκε απόφαση να μεταθούν στο Λημέρι ο Γεώργ. Βαρδάκης και Γεώργ. Μιχαήλ Σπανουδάκης να θρουν τον υπεύθυνο της Επαρχιακής Επιτροπής στον ΕΛΑΣ Γ. Παπαμαστοράκη (Γερουλάνο) να τον αναφέρουν τον ερχομό των γερμανικών στρατευμάτων στη Βιάννο και να μάθουμε για την αλήθεια και ποιός έδωσε την εντολή να σκοτώσουν τους δύο Γερμανούς και τας οδυνηράς επιπτώσεις για τον άμαχο πληθυσμό. Ο εκπρόσωπος της Νομαρχιακής Επιτροπής και μέλος της Επαρχ. Επιτροπής «Γερουλάνος» δεν ήτταν εκεί. Έβρθηκαν τον Μήτσο Παπά και τον Ποδιά. Τους είπαν ότι «διαφωνήσαμε με τον Μπαντουβά για την κατάσταση που θα έχει ο άμαχος πληθυσμός της επαρχίας. Όλα τα σκεφθήκαμε. Ο Γιατρός(1) ζήτησε από τον Μπαντουβά ποιός έδωσε

την διαταγή να σκοτώσουν τους δύο Γερμανούς στη Σύμη. Ο Μπαντουβάς δεν έδινε θετικές εξηγήσεις, αλλά είπε ότι ο συμμαχικός παράγων και αναλαμβάνει την ευθύνη για να σωθεί ο άμαχος πληθυσμός. (Ο συμμαχικός παράγων διέψευσε ότι είχε καμία ανάμειξη). Πέστε στον Βαγγέλη ότι ο Γιατρός έφυγε για κάτω και θα τους τα πει όλα. Εμείς δεν το θέλαμε, αλλά για να μην μας πει ο Μπαντουβάς πως φοβού μεθα να πολεμήσουμε θα πειθαρχήσουμε στην διαταγή του και θα πολεμήσουμε. Η Βιάννος μας φιλοξένησε και με μεγάλο πραγματικό αγωνιστικό παλμό και σκεπτόμεθα τις συνέπειες (λυπούμεθα).

Αυτά μας είπαν οι αποσταλμένοι συναγωνιστές το θράδυ γυρίζοντας από το Λημέρι (εκ των υστέρων από πληροφορίες μάθαμε ότι στην ομάδα του Μπαντουβά συζητήσανε να σκοτώσουν τον Γερουλάνο, γιατί πάντοτε τους επέκρινε). Ο Πρόεδρος της Κοινότητας με κήρυκα κάλεσε όλους τους Γερμανούς να μην ακούν τον Βαγγέλη και Μουζουράκη και να είμεθα όλοι στο χωριό να αποδείξουμε ότι η Κοινότης δεν έχει αντάρτες. Πολλοί είχαν φύγει και τους ειδοποίησε και γύρισαν στο χωριό, διότι οι Γερμανοί θα κάνουν συλλήψεις.

12 του Σεπτεμβρη. Μαθαίνομε μέσω της σύνδεσης χωριό από χωριό ότι πολλά γερμανικά στρατεύματα έχουν συγκεντρωθεί στη Βιάννο και ξεκίνησαν ασφαλώς προς την Σύμη. Στο Λημέρι, οι αντάρτες, καθώς ανέλαβαν και την ευθύνη της εκτέλεσης, για να σώσουν τον άμαχο πληθυσμό χωρίζονται σε τρεις ομάδες και πίνουν τις κατάλληλες θέσεις περιμένοντας τους Γερμανούς. Ο συνολικός αριθμός ένοπλης αντάρτικης δύναμης ήταν 160 και χωρίστηκαν σε τρεις

ομάδες: Η 1η ομάδα με αρχηγό το Χρήστο Μπαντουβά στην τοποθεσία Καμπιά. Η 2η ομάδα με αρχηγό τον καπετάνιο Γιάννη Ποδιά αριστερά της τοποθεσίας Καμπιά που ήταν η πιο επικίνδυνη. Η 3η ομάδα με αρχηγό τον καπετάνιο Μήτσο Παπά στην τοποθεσία Κορνακτός, που βρίσκεται δεξιά και προς της εισόδου του χωριού της Σύμης. Ο Μήτσος (Παπάς) ήταν ένας από τους καλύτερους σκοπευτές και πολύ τρομερός.

Όπως γράφομε πιο πάνω, οι Γερμανοί ξεκινούσαν περίπου ένα τάγμα άνω των 350 ανδρών και περνώντας από το Κεφαλοθύσι παίρνουν μέσα από την εκκλησία, ενώ λειτούργουσε, τον παπα — Ματθαίο Γαλιαδάκη, θάζοντας τον προπέτασμα μπροστά και πίσω του περίπου πέντε μέτρα ακολουθούσε ένας αξιωματικός, και επιχειρούν να μπουν στην Σύμη.

Η πρώτη ντουφεκιά ρίχτηκε με διαταγή του Μήτσου Παπά, σκοτώνει τον Γερμανό αξιωματικό που ακολουθούσε τον παπα, δίνοντας έτσι την ευκαιρία στον παπα — Ματθαίο να πάρει το όπλο του Γερμανού και να προχωρήσει στην ομάδα Χρήστου Μπαντουβά σαν αντάρτης. Όλοι μαζί οι αντάρτες με διαταγή του Μήτσου Παπά και με ομοθυμιά οπλοπολυθόθηκαν και χειρονομείδων επιτέθηκαν την ίδια στιγμή και από τις τρεις ομάδες. Οι Γερμανοί είχαν νεκρούς 68, δεκατέρις αιχμαλώτους και άνω από 100 τραυματίες. Όλα τα ανωτέρω μας διηγήθη ο παπα — Ματθαίος Γαλιαδάκης στις 18 του Σεπτεμβρη όταν τον συναντήσαμε στο Λημέρι, όπου μεταθήκαμε με επιτροπήν. Αντάρτης ξυρισμένος και με τραλιά στο κομμένο.

(Συνεχίζεται)

*1. Πρόκειται για το Γ. Παπαμαστοράκη (ή Γερουλάνο).

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Συνέχεια απ' τη σελ. 1
συμβολή του στην καθιέρωση και τέλεση του μνημοσύνου, πρώτου ομιλητή το 1978, και που σκοπός της επίσκεψής του ήταν να δει την έκθεση φωτογραφίας που υπήρχε στο χώρο του Σχολείου, μα και να συγκεντρώσει πληροφορίες για τα Β.Ν., που έχει τη φροντίδα για την επιμέλεια της ύλης τους, μπορεί κανείς να σκεφτεί σε πόσους άλλους, μη συνεπαρσιώτες και

ασφαλώς άγνωστους στον υπεύθυνο της Επιτροπής, επιώθηκε το «απαγορεύεται» με την πικρία που δημιουργεί η λέξη αυτή. Γι' αυτό και οι εκπρόσωποι του Παραρτήματος της ΠΕΑΕΑ δεν προσήλθαν στη δεξίωση γιατί για λόγους ανεξήγητους δεν είχε φτάσει στα χέρια τους η πρόσκληση που τους είχε σταλεί.

Μα το θέμα αυτό είναι πολύ πλατύ και θα επανέλθουμε.

ΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ "ΔΙΑΒΑΤΗΣ", ΚΑΙ "ΠΑΤΟΥΧΑΣ",

Αν και καλοκαίρι, οι σύλλογοι των συνεπαρσιωτών μας στην Αθήνα «Ο ΔΙΑΒΑΤΗΣ» και στο Ηράκλειο «Ο ΠΑΤΟΥΧΑΣ» βρίσκονται σε χειμερία νάρκη, όλους τους μήνες της άνοιξης, του καλοκαιριού και τώρα του φθινοπώρου. Γιατί; Ξεχνούν το βάρος που τους έχουν φορτώσει τα καταστατικά τους; Συμπαράσταση των χωριών της επαρχίας στην προώθηση για επίλυση των προβλημάτων που τους απασχολούν. Και είναι τόσα και τόσα, που εξαρτώνται από τις υπηρεσίες του Ηρακλείου, μα και από τα Υπουργεία. Εκδηλώσεις για τη σύσφιξη των σχέ-

σεων των συνεπαρσιωτών. Μια εκδρομή, μια παρέα κι όμως τί ποτα. Είναι αρκετή η αποκριτική συνεισφορά; Μια θεατρική παράσταση, μια διάλεξη, μια ομιλία για θέματα της Επαρχίας ή και ό,τι άλλο θα ενδιέφερε τα μέλη τους πιεστούμε πως και μπορούν να οργανωθούν και στα πλαίσια του σκοπού ύπαρξής τους βρίσκονται. Οι διοικήσεις και τα μέλη τους, ας ξεκινήσουν σε μια νέα εξόρμηση κι ο χειμώνας που μας έρχεται ας τους αναθερμάνει αντί να τους παγώσει περισσότερο.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΝ/ΧΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ

Συνέχεια απ' τη σελ. 1
της ΠΕΑΕΑ,
— Ο κ. Αλέξανδρος Ελιώτης για την Εθνική Αντίσταση Ν. Ηρακλείου,
— Ο κ. Ιωάνν. Μανουσάκης για την ΠΕΑΕΑ,
— Ο κ. Λευτέρης Αναστασάκης για τους διασωθέντες από τις εκτελέσεις,
— Ο κ. Νίκος Λουλάκης για το Σύλλογο Θυμάτων και Αναπήρων Πολέμου Ν. Ηρακλείου.

— Οι πρόεδροι των κοινοτήτων: Ν. Σταυρακάκης Αμυρά, Ι. Ζουμάκης Αγ. Βασιλείου, Μ. Περβολαράκης Άνω Βιάννου, Ν. Σταυρακάκης Βαχού, Γ. Μιχελινάκης Καλαμιού, Ι. Μεραμβελιωτάκης Κ. Βιάννου, Ι. Βραχνάκης Κεφαλοβρυσιού, Γ. Πιτροπάκης Πεύκου, Ελ. Αγαπουλάκης Συκολόγου, Γ. Μαθιουδάκης Κ. Σύμης, Γ. Ψαρολογάκης Χόνδρου, Γ. Κονταξάκης Εμπάρου, Ευάγ. Τζανάκης για το Σύλλογο Γεωπόνων Αν. Κρήτης, Δημ. Πλατζουανάκης για τους γεωργικούς συνεταιρισμούς της Επαρχίας, ο κ. Άγγελος Στε-

τιπροσωπίες κομμάτων, αντιστασιακών οργανώσεων, συλλόγων, συνόμων της Επαρχίας και άλλων διαμερισμάτων του Νομού.

Ακολούθησε η απονομή επάμβλων στα παιδιά που ήρθαν πρώτα στον αγώνα δρόμου θυσίας.

Μετά την ανάκρουση του Εθνικού Ύμνου δόθηκε δεξίωση στους προσκεκλημένους, σε αίθουσα του Δημ. Σχολείου Αμυρά.

Μεγάλη δημοσιότητα πήρε και φέτος η τέλεση του μνημοσύνου και αναφορά στα γεγονότα του 1943 έγραψαν όλες οι εφημερίδες του Ηρακλείου, πολλές της Αθήνας, ημερήσιες και εβδομαδιαίες.

Η «Ελεύθερη Γνώμη» στις 14 και 15 Σεπτεμβρίου και το περιοδικό «ΚΡΗΤΗ» στο τεύχος του Σεπτεμβρίου αφιέρωσαν πολλές σελίδες.

Στον αγώνα δρόμου θυσίας πήραν μέρος:

Α' ΔΡΟΜΟΣ 4000 μ. ΑΝΔΡΩΝ
Στεφανάκης Γιώργος 1ος
Βορδάκης Γιώργος 2ος
Σταυρουλάκης Γιώργος 3ος
Ζουμάκης Ιωάννης

φανάκης για τον Πολιτιστικό Σύλλογο Αγ. Βασιλείου, η κ. Δέσποινα Αδαμάκη για το Σύνδεσμο Δημοκρατικών Γυναικών Αρχανών, ο κ. Δ. Βασιλάκης για τον Πολιτιστικό Σύλλογο Εμπάρου, ο Γ. Γιανναδάκης για τον Πολιτιστικό Σύλλογο Συκολόγου και η δ. Άννα Νεραντζάκη για το Σύλλογο Γυναικών Βιάννου.

Τηλεγραφήματα συμπαράστασης έστειλαν: Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο Ανώτερος Δ/της Χωρικής Κρήτης, ο Πρόεδρος του Παραρτήματος ΠΕΑΕΑ Ρεθύμνης, ο Πρόεδρος του Κόμματος Φιλελευθέρων Νικ. Βενιζέλος.

Παρευρέθηκαν ακόμη ο Νομάρχης Ηρακλείου κ. Γεωργιάδης, οι βουλευτές Δαριβιανάκης και Παπαδονικολάκης, αν-

Μανουσάκης Αλέξανδρος
Κοσμοδάκης Γιώργος
Μικρογιαννάκης Γιώργος

Β' ΔΡΟΜΟΣ 1.500 μ.

ΓΥΝΑΙΚΩΝ
Τσαγκατάκη Μαρία 1η
Βαρδάκη Μαρία 2η
Ινιωτάκη Ελένη 3η

Σταματουλάκη Όλγα
Καλλέργη Σοφία
Μαθιουδάκη Φωτεινή

Λιαπάκη Πόπη

Γ' ΔΡΟΜΟΣ 3000 μ. ΑΝΔΡΩΝ

Καρτσάκης Μιχαήλ 1ος

Ινιωτάκης Πέτρος 2ος

Ηλιάκης Δημήτρης 3ος

Στρατάκης Γεώργιος

Μαθιουδάκης Γρηγόρης

Βερυκοκάκης Γιώργος

Ηλιάκης Γιώργος

Γιανναδάκης Γρηγόρης

Χατζάκης Εμμαν.

Στεφανάκης Άγγελος

ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ

Στον Άγιο Βασίλειο

Στις 14 του Σεπτεμβρίου και ώρα 5 μ.μ. στο χωριό Άγιος Βασίλειος με πρωτοβουλία της κοινότητας έγινε όπως κάθε χρόνο μπροστά στο Ηρώο των πεσόντων, μνημόσυνο, για τους ήρωες που εκτελέστηκαν από τα φασιστικά στρατεύματα κατοχής τις 14 του Σεπτεμβρίου του 1943, καθώς επίσης και για όσους πρόσφεραν τη ζωή τους για την πατρίδα την περίοδο 1940—1950.

Την επιμνημόσυνη δέηση έψαλε ο παπάς του χωριού Μανώλης Στεφανάκης παρουσία μαχητών της Εθνικής μας Αντίστασης, συγχωριανών μας που γλύτωσαν από το εκτελεστικό απόσπασμα, πατεράδων, χαροκαμένων ματρώδων, αδελφών, παιδιών και συγγενών των νεκρών, των μαθητών του Δημοτικού Σχολείου μαζί με το δάσκαλό τους και όλων των κατοίκων του χωριού.

Ακολούθησε ανάγνωση των ονομάτων των ηρώων της περιόδου 1940—1950 από τον πρόεδρο της κοινότητας τον οποίο διέκοπτε ο συγχωριανός μας Νίκος Μανουσάκης που αναφώνουσε:

ΑΠΟΝΤΕΣ, ΕΠΕΣΑΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ.

Στη συνέχεια των πάνηγυρικών της ημέρας εκφώνησε ο χωριανός μας Μακράκης Μανώλης, ο οποίος υπήρξε αντάρτης του ΕΛΑΣ και είχε λάβει μέρος στη Μάχη της Σύμης. Ρίχνει από συγκίνηση σκόρπισε καθώς ξεδίπλωνε σιγά σιγά ένα ένα φύλλο την ιστορία της Εθνικής μας Αντίστασης καθώς μας έδινε τις εικόνες από τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν πριν και μετά τη Μάχη της Σύμης, όπως και μετά το ολοκαύτωμα της επαρχίας μας: Αλήθειες που δεν έχουν γραφεί στην επίσημη ιστορία μας, μα που από στόμα σε στόμα έχουν φθάσει μέχρι τις μέρες μας.

Μεετὰ τον κύριο ομιλητή ο Αλέκος Σπάρτης απάντησε ένα δικό του ποίημα αφιερωμένο σ' αυτούς που πέσανε από το φαρμακερό βόλι των Ούννων.

Στη σεμνή αυτή τελετή οι

παλιοί θυμήθηκαν και ζήσανε ξανά νοερά τις εφιαλτικές εκείνες μέρες και δάκρυσαν για τα αγαπημένα πρόσωπα που έχασαν μα και εμείς οι νεότεροι ακούσαμε σε συντομία την ιστορία του τόπου μας της περιόδου εκείνης και καθένας μας σχημάτισε τη γενική εικόνα από τις θηριώδεις που ο φασισμός άφησε στο πέρασμά του από τα χωριά μας και από την πατρίδα μας.

Μετά τη λήξη της τελετής μοιράστηκαν κόλλυβα και στη συνέχεια στο κοινοτικό κατ'όστημα προσφέρθηκε ρακή στους παρευρισκομένους. Δόθηκε τότε η ευκαιρία να γίνει συζήτηση για τα γεγονότα εκείνων των ημερών κι ήρθαν στη θύμηση εκείνων που τα έζησαν και γλύτωσαν από τις εκτελέσεις το φοβερό κυνηγητό όλων των ανδρών πάνω από 11 χρόνων, από σπίτι σε σπίτι, από δωμάτιο σε δωμάτιο και το μάξμά τους στο χωράφι που είναι δίπλα στο σπίτι του δασκάλου Νίκου Μπαρπογαδάκη.

Σ' αυτό τον τόπο έγινε η εκτέλεση από τα οπλοπολυβόλα που ήταν στημένα στα γύρω υψώματα που κατά ριπές θερίζανε τους μάρτυρες της Λευτεριάς, που με ανοικτά τα στήθη ζητωκραύγαζαν την πατρίδα. Επίσης πολλούς εκτελέσανε μέσα στους δρόμους του χωριού και μέσα στα σπίτια τους.

Ποιός δεν θυμήθηκε και δεν άκουσε τις απεγνωσμένες κραυγές και προσπάθειες των ματρώδων, των αδελφών, των γυναικών να πάρουν από τα χέρια των δημιών των ΕΣ ΕΣ τα αγαπημένα τους πρόσωπα που η σκληρή μοίρα θά 'παίρνε σε λίγο για πάντα από κοντά τους; Ποιός δεν άκουσε ή δεν θυμήθηκε τις φωνές των ορφανών παιδιών που ουρλιάζανε στις χαροκαμένες αγκαλιές των ματρώδων τους; Ποιός δεν αισθάνθηκε την παγωνιά του θανάτου στην εξιστόρηση εκείνων των γεγονότων κι ας έχουν περάσει 41 ολόκληρα χρόνια; Ποτέ πιά πόλεμος, Ποτέ πιά πόλεμος, ήταν η ευχή όλων.

Εκδήλωσή στο Συκολόγο

Με πρωτοβουλία του Πολιτιστικού Συλλόγου Συκολόγου και με την ευκαιρία της 41ης επετείου από το Ολοκαύτωμα της Επαρχίας Βιάννου και των γεγονότων των χωριών της Επ. Ιεραπέτρας στις 15 Σεπτεμβρίου πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα του Συλλόγου με την παρουσία πλήθους κόσμου ομιλία — συζήτηση με θέμα «Η θυσία της Βιάννου».

Χαρακτηριστικό της εκδήλωσης ήταν η λεπτομερής εξιστόρηση των τραγικών γεγονότων της κατοχής από τους νεότερους και η ενημέρωση των νέων, βασικός στόχος του Συλλόγου.

Αναφέρθηκαν αναλυτικά στο κάμμο των χωριών και στην εκτέλεση των πατριωτών στις 14 του Σεπτεμβρίου του 1943. Στο άκουσμα αυτών των γεγονότων και ιδιαίτερα από αυτούς που τα έζησαν μια ευχή και ένα μήνυμα μόνο υπάρχει:

Ποτέ πια πόλεμος. Όχι άλλο αίμα.

Η συζήτηση μαγνητοφωνήθηκε, για να μείνει ζωντανή η ιστορία του τόπου.

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος στην προσπάθειά του για την αναβίωση του πανηγυριού του Τιμίου Σταυρού διοργάνωσε στις 14 του Σεπτεμβρίου στην Πλατεία του χωριού

μύρα, να την τακτοποιήσουν και να την περιποιηθούν.

Συνειδητοποιώντας όλοι τους σκοπούς του πολιτιστικού συλλόγου εκείνο το θράβυ είχαν στρατευθεί με γνώμονα το κοινό συμφέρον. Σπάνιο πράγμα. Τα καφενεία όλα ήταν αποκλειστικά στη διάθεση του Συλλόγου Μπράβο!!! Όλ' αυτά σημαίνουν ότι οι κάτοικοι του Συκολόγου έχουν καταλάβει και έχουν πεισθεί ότι μόνο ενωμένοι, μονοιασμένοι κι αγαπημένοι θα κάμουν καλό στον τόπο τους.

Επίσης παρατήρησα να υπάρχουν καλεσμένοι απ' ό-

λη την Επαρχία μας και να διακηρύσσει ο Πρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου κ. Γιανναδάκης τη θέληση των συγχωριανών του για συνεργασία όλων των κατοίκων της περιοχής, ώστε τα χωριά της Βιάννου να κάνουν τη ζωή τους αντάξια των παραδόσεων και της ιστορίας τους.

Αυτό πιστεύουμε κι εμείς ότι πρέπει να είναι το νόημα κάθε πολιτιστικής δραστηριότητας, ώστε να μπορούμε να λέμε ότι συμβάλλουμε στην πρόοδο...

ΣΑΒΒΑΣ ΠΕΤΡΑΚΗΣ

Άνω Βιάννος

Με πολύ μεγάλη επιτυχία έγινε η χοροσπερίδα στην Άνω Βιάννο στις 15 του Σεπτεμβρίου.

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Βιάννου μαζί με το Σύλλογο Γυναίκων και την Κοινότητα προσπάθησαν να δώσουν στον κόσμο, κάτι ξεχωριστό από τα «τετριμμένα» όσον αφορά και το φαγητό αλλά και τη διασκέδαση.

Ο καιρός σαν να ήταν μήνας Ιούνης βοήθησε κι αυτός στο να έχει επιτυχία η εκδήλωση αυτή, που ήταν αφιερωμένη στην επέτειο του ολοκαυτώματος της επαρχίας μας.

Πάνω απ' όλα πρέπει να εξάρουμε την ανιδιοτελή συμμετοχή του θάρδου της Κρητικής μουσικής κ. Κ. Μουντάκη, που για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά έρχεται στη Βιάννο. Επίσης το Σύλλογο Γυναίκων, που χωρίς τη βοήθεια των μελών του θα ήταν αδύνατη η πραγματοποίηση της χοροσπερίδας.

Η νοικοκυρούνη και το φιλότιμο της Βιαννίτισσας έβα-

λαν τη σφραγίδα τους εκείνο το θράβυ και έδειξαν ότι αυτή αξίζει οποιαδήποτε συμπαράσταση για να παραμείνει ζωντανό κύτταρο στη ζωή της απομονωμένης και ιατραμελημένης περιοχής μας.

Η συμπαράσταση της Κοινότητας Βιάννου, ηθική και υλική, τόνωσε την προσπάθεια των φορέων.

Τονίζουμε τη βοήθεια που πρόσφερε ο Συνεταιρισμός Βιάννου και τη συμβολή του με το ποσό των 10.000 δρχ. Τέτοιες αξιόπαινες ενέργειες ενθαρρύνουν κάθε δραστηριότητα που σκοπό θα έχει να γίνει η ζωή των Βιαννιτών πιο ευχάριστη σε συνδυασμό με την αναπτυξιακή τους δράση.

Τέλος οι νέοι της Βιάννου με την έμπρακτη συμμετοχή τους συνέβαλαν στην επιτυχία της εκδήλωσης και έθεσαν υποθήκη για το πολιτιστικό τους ανέσθασμα.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΒΙΑΝΝΟΥ

ΑΝΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ Κ. ΝΟΜΑΡΧΗ

ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΑΡΧΗ
Αριθμ. Πρωτ. 511
ΠΡΟΣ: Την Εφημερίδα
«ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ»
Οδός 1866 αριθμ. 10

Ηράκλειο

μόδιο το Νομαρχιακό Συμβούλιο του Νομού.
Ηράκλειο 24.10.1984
Ο Νομάρχης
ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

ΣΥΣΚΕΨΗ

ΣΤΗΝ ΑΡΒΗ

● Συνέχεια από τη σελίδα 1
κρότηση φορέα που με την ενεργοποίησή του θα προχωρήσει στην άρδευση της περιοχής όσο το δυνατό πιο γρήγορα και όσο γίνεται πιο φτηνά.

Στη σύσκεψη θίχτηκαν και άλλα προβλήματα όπως η ηλεκτροδότηση της περιοχής «Λατομια», η διάνοιξη άλλων δρόμων στην περιοχή και το κλιμακοφωριακό.

Για όλα τα θέματα ανέλαβαν την υποχρέωση οι εκπρόσωποι των υπηρεσιών να τα προωθήσουν για την επίλυση τους.

ΕΚΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΒΙΑΝΝΟΥ

Με πολύ μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε τριήμερη εκδρομή που οργάνωσε ο Σύλλογος Γυναικών Βιάννου. Πήραν μέρος 32 άτομα. Επισκέφτηκαν το Ρεθύμνο και διανυκτέρευσαν στα Χανιά, ανέβηκαν στον Ομαλό, πέρασαν το Φαράγγι της Σαμαριάς και ξεκουράστηκαν στην Αγίου Ρουμέλη.

Σ' όλη τη διαδρομή το κέφι τόνωνε το τραγούδι και η βιαννίτικη μαντινάδα, που συμπλήρωνε κασέτα από μαγνητοφώνηση της βιαννίτικης καντάδας που παρουσίασε τον περασμένο Αύγουστο ο Ραδιοφωνικός Σταθμός Ηρακλείου.

Ο ΚΑΙΡΟΣ:

Τέλος Οκτώβρη και βροχή δεν έπεσε ακόμη στην Επαρχία. Έτσι τα ελαιόδεντρα που δεν ποτίζονται βρίσκονται σε πολύ κακή κατάσταση και η παραγωγή έχει πάθει μεγάλη ζημιά.

Στο μεταξύ ξεκίνησαν οι καλλιέργειες της τομάτας και του αγγουριού, που συνεχώς μετατρέπονται σε καλλιέργειες θερμοκηπίων με τη διάθεση μεγάλων χρηματικών ποσών, που μόνο με την εξασφάλιση καλής παραγωγής και καλών τιμών ελπίζουν να καλύψουν τα έξοδα και τον κόπο που καταβάλλουν.